

CZU: 614.2:614.8:338.46:349.3:327(478)

DOI: <https://doi.org/10.52692/1857-0011.2024.2-79.34>

STANDARD DE MANAGEMENT AL RISCURILOR ÎN MEDICINĂ: IMPORTANȚA EXPERIENȚEI UNIUNII EUROPENE ȘI A STATELOR UNITE ALE AMERICII PENTRU REPUBLICA MOLDOVA

¹ Mihaela MANEA, m. m. s. p.,² Constantin PISARENCO, dr. în drept, conf. univ.,¹ Serghei PISARENCO, dr. hab. în șt. med. conf. univ.,¹ IMSP Institutul de Ftiziopneumologie „Chiril Draganiuc”, Chișinău, Republica Moldova² Universitatea Liberă Internațională din Moldova, Chișinău, Republica Moldovae-mail: mihaelamanea76@gmail.com

Rezumat.

Articolul abordează un subiect de importanță majoră în contextul sănătății publice. Autorii evidențiază rolul al managementului riscurilor în domeniul medical, punând accent pe implementarea standardelor europene și americane în Republica Moldova. Studiul subliniază necesitatea adoptării unor strategii integrate de gestionare a riscurilor, bazate pe experiența țărilor dezvoltate. Implementarea evidenței electronice a datelor medicale, crearea unui cadru legislativ și formarea personalului medical sunt identificate drept priorități pentru modernizarea sistemului de sănătate din Republica Moldova. Concluziile studiului arată că adaptarea acestor practici va contribui la îmbunătățirea siguranței pacienților și la reducerea erorilor medicale în țară.

Cuvinte cheie: standarde, managementul riscurilor, siguranța pacienților, Uniunea Europeană, Statele Unite ale Americii, sistemul de sănătate, Republica Moldova.

Summary. Risk Management Standards in Medicine: The Importance of the Experience of the European Union and the United States for the Republic of Moldova.

The article addresses a crucial topic in the context of public health. The authors emphasize the critical role of risk management in the medical field, highlighting the importance of implementing European and American standards in the Republic of Moldova. The study underscores the need to adopt integrated risk management strategies, drawing on the experience of developed countries. The implementation of electronic health record, the creation of a legal framework, and the training of medical staff are identified as priorities for modernizing Moldova's healthcare system. The conclusions of the study show that adapting these practices will contribute to improving patient safety and reducing medical errors in the country.

Keywords: standards, risk management, patient safety, European Union, United States, healthcare system, Republic of Moldova.

Резюме. Стандарты управления рисками в медицине: важность опыта Европейского Союза и Соединенных Штатов Америки для Республики Молдова.

Статья посвящена важнейшей теме в сфере общественного здравоохранения. Авторы подчеркивают решающую роль управления рисками в медицинской практике, акцентируя внимание на необходимость внедрения стандартов ЕС и США в Республике Молдова. В исследовании подчеркивается важность разработки интегрированных стратегий управления рисками на основе опыта развитых стран. Приоритетными задачами для модернизации системы здравоохранения Молдовы определены внедрение электронных медицинских записей, создание законодательной базы и обучение медицинского персонала. Выводы исследования показывают, что адаптация этих практик позволит улучшить безопасность пациентов и снизить количество медицинских ошибок в стране.

Ключевые слова: стандарты, управление рисками, безопасность пациентов, Европейский Союз, Соединенные Штаты Америки, система здравоохранения, Республика Молдова.

Introducere.

Managementul riscurilor în sănătate este un component critic al practicii medicale moderne. În ultimele decenii, s-a acordat o atenție deosebită siguranței pacienților, având în vedere faptul că erorile medicale sunt recunoscute ca una dintre

principalele cauze de mortalitate și invaliditate la nivel global. Într-un raport al Organizației Mondiale a Sănătății (OMS) se subliniază că erorile medicale în sistemul de sănătate pot avea consecințe grave atât pentru pacienți, cât și pentru sistemul de sănătate în ansamblu, inclusiv creșterea costurilor

pentru sănătate și pierderea încrederii în instituțiile medicale [18]. În contextul complexității în creștere a tehnologiilor medicale, al numărului tot mai mare de intervenții chirurgicale și al utilizării terapiilor de înaltă intensitate, riscurile devin din ce în ce mai diversificate și dificil de gestionat. În acest context, statele membre ale Uniunii Europene (UE) și Statele Unite ale Americii (SUA) dezvoltă și implementează activ standarde menite să minimizeze aceste riscuri și să îmbunătățească calitatea îngrijirilor medicale.

În UE, managementul riscurilor se concentrează pe standardizarea proceselor medicale și implementarea unor mecanisme transfrontaliere de schimb de date medicale, care permit țărilor membre să coordoneze eforturile de gestionare a riscurilor. SUA, unde sistemul de sănătate are un context organizațional diferit, managementul riscurilor este strâns legat de sistemul juridic și de mecanismele de asigurare, care stimulează instituțiile medicale să adopte standarde înalte de siguranță a pacienților și să minimizeze erorile. În aceste condiții, studiul experienței sistemelor de sănătate din țările dezvoltate, care au realizat progrese semnificative în managementul riscurilor prin adoptarea de practici avansate în domeniul siguranței pacienților, responsabilității juridice și digitalizării datelor medicale, devine esențial pentru Republica Moldova, care își propune să îmbunătățească sistemul său de sănătate și să se integreze în comunitatea medicală internațională.

Scopul cercetării este de a realiza o analiză aprofundată a sistemelor de management al riscurilor medicale în UE și SUA, precum și de a evalua aplicabilitatea acestora în contextul sistemului de sănătate al Republicii Moldova. Cercetarea vizează, de asemenea, elaborarea unei strategii care să includă implementarea tehnologiilor digitale, creșterea nivelului de siguranță a pacienților și dezvoltarea cadrului juridic.

Material și metode.

În acest studiu au fost utilizate publicații științifice actuale și acte juridice, selectate din baze de date de renume, precum PubMed, Google Scholar, JSTOR etc. Materialul studiului a inclus cercetări pe tema managementului riscurilor medicale, standardizarea abordărilor în ceea ce privește siguranța pacienților, precum și aspectele normative din diferite țări. Metodele principale au inclus analiza de conținut a publicațiilor științifice pentru a identifica tendințele și problemele cheie în domeniul managementului riscurilor, precum și metoda comparativă-juridică pentru a compara abordările privind siguranța pacienților în diferite țări. Experiența proprie a autorilor a fost de asemenea luată în considerare, completând analiza teoretică cu aspecte practice.

Rezultate și discuții

Experiența de management al riscurilor în UE și SUA

Experiența internațională în domeniul managementului riscurilor medicale reprezintă o resursă importantă pentru țările care doresc să își reformeze și modernizeze sistemele de sănătate. Pentru Republica Moldova, importanța experienței statelor membre ale UE și SUA este deosebit de relevantă în contextul transformării sistemului de sănătate și al aspirațiilor de integrare în standardele medicale globale. Problemele cu care se confruntă Moldova, precum resursele limitate, digitalizarea insuficientă, protecția juridică inadecvată a pacienților și fragmentarea sistemului de sănătate, fac ca studiul practicilor avansate să fie un pas critic pentru îmbunătățirea managementului riscurilor.

În țările din Uniunea Europeană, standardizarea managementului riscurilor joacă un rol central în asigurarea siguranței pacienților și îmbunătățirea coordonării între instituții. Programele de schimb de date medicale, cum ar fi eHealth Digital Service Infrastructure (eHDSI), permit instituțiilor medicale din diferite țări ale UE să partajeze informații actuale despre pacienți, reducând semnificativ riscul erorilor cauzate de lipsa sau inexactitatea informațiilor. În același timp, agenții precum Agenția Europeană pentru Medicamente (EMA) și Centrul European de Prevenire și Control al Bolilor (ECDC) stabilesc standarde de siguranță care reglementează utilizarea medicamentelor și prevenirea infecțiilor, ceea ce constituie un element esențial în managementul riscurilor din UE [8].

Pe de altă parte, Statele Unite ale Americii utilizează în mod activ sistemele juridice și de asigurare pentru a stimula gestionarea riscurilor. Nivelul ridicat de procese în domeniul responsabilității medicale determină instituțiile medicale să acorde o atenție sporită prevenirii erorilor și siguranței pacienților. Acest lucru duce la dezvoltarea unor standarde înalte de gestionare a riscurilor, inclusiv prin digitalizarea proceselor și utilizarea evidenței electronice a documentației medicale (EEDM). O astfel de experiență poate fi utilă pentru Moldova, unde dezvoltarea bazei juridice și implementarea soluțiilor digitale se află într-un stadiu incipient.

Deși sistemele de sănătate din UE și SUA diferă semnificativ în ceea ce privește structura și organizarea lor, abordările lor în managementul riscurilor medicale prezintă atât similitudini, cât și diferențe. Ambele regiuni implementează activ standarde de siguranță menite să reducă erorile medicale, să îmbunătățească calitatea îngrijirilor și să protejeze pacienții. Totuși, diferențele se datorează contextului cultural, juridic

și economic în care funcționează aceste sisteme de sănătate.

Una dintre similitudinile-cheie este accentul pus pe standardizarea proceselor medicale. Atât în UE, cât și în SUA sunt utilizate liste de verificare pentru intervenții chirurgicale, standarde de siguranță pentru prescrierea medicamentelor și protocoale de control al infecțiilor. De exemplu, în ambele regiuni sunt utilizate recomandările OMS pentru implementarea listelor de verificare chirurgicale, care au redus semnificativ numărul erorilor chirurgicale și al complicațiilor [17]. De asemenea, un element comun important este utilizarea sistemelor de raportare a evenimentelor adverse, care contribuie la identificarea riscurilor și la îmbunătățirea proceselor pe baza analizei erorilor.

Cu toate acestea, abordările de gestionare a riscurilor în UE și SUA diferă în câteva aspecte-cheie. De exemplu, răspunderea juridică și asigurarea joacă un rol decisiv în managementul riscurilor în SUA. Nivelul ridicat al proceselor judiciare și sistemul dezvoltat de asigurare de răspundere profesională (malpractice insurance) creează stimulente puternice pentru instituțiile medicale să minimizeze riscurile, să prevină erorile și să respecte standarde înalte de siguranță. În Uniunea Europeană, accentul se pune pe armonizarea standardelor între țări și protecția pacienților la nivel legislativ [7].

Digitalizarea și gestionarea datelor reprezintă o altă diferență majoră între abordările din SUA și UE. Ambele regiuni implementează EEDM și alte soluții digitale pentru îmbunătățirea managementului riscurilor medicale. Cu toate acestea, în SUA, procesul de digitalizare a sănătății a avansat semnificativ: sistemele de fișe medicale electronice sunt larg răspândite și utilizate pentru a spori acuratețea diagnosticelor, a îmbunătăți calitatea tratamentului și a accelera transferul de date între instituții. În UE, procesul de digitalizare este mai lent din cauza fragmentării sistemelor naționale de sănătate, ceea ce face ca implementarea soluțiilor comune să fie mai dificilă. Cu toate acestea, UE intensifică eforturile de digitalizare, în special în cadrul cooperării transfrontaliere [5].

Cooperarea transfrontalieră joacă un rol important în UE, unde o atenție considerabilă este acordată coordonării între țări și schimbului de informații medicale. În contextul liberei circulații a cetățenilor între statele membre ale UE, sisteme precum eHealth asigură schimbul sigur de date despre pacienți între instituțiile medicale din diferite țări. Acest lucru permite îmbunătățirea tratamentului pacienților care primesc îngrijiri medicale în afara țării lor. În SUA, astfel de aspecte transfrontaliere sunt mai

puțin relevante, deoarece sistemul de sănătate este concentrat la nivel național.

Eficiența strategiilor de management al riscurilor în UE și SUA este evaluată pe baza unor indicatori-cheie, cum ar fi reducerea numărului de erori medicale, îmbunătățirea calității tratamentului și scăderea numărului de procese judiciare. Ambele sisteme au înregistrat progrese semnificative în aceste domenii, dar fiecare are puncte forte și slabe.

În SUA, datorită nivelului ridicat de răspundere juridică și sistemului de asigurare, instituțiile medicale sunt obligate să acorde mai multă atenție siguranței pacienților. Acest lucru a dus la implementarea unor standarde ridicate de management al riscurilor, în special în ceea ce privește erorile clinice și protecția datelor pacienților. Cu toate acestea, una dintre probleme este costul ridicat al asigurărilor medicale, care crește cheltuielile pentru sănătate și limitează accesul la îngrijiri medicale pentru o parte din populație [12].

În UE, strategia de management al riscurilor este concentrată pe armonizarea standardelor între țări și asigurarea unui acces egal la îngrijiri medicale. Implementarea sistemelor de raportare a erorilor medicale a permis reducerea numărului de erori și îmbunătățirea calității serviciilor medicale [13]. Totuși, problemele legate de fragmentarea sistemelor de sănătate între țările membre și diferențele în nivelurile de digitalizare îngreunează implementarea unor standarde comune de management al riscurilor.

Sistemul de management al riscurilor medicale din SUA prezintă o serie de avantaje, inclusiv protecția juridică strictă a pacienților și un sistem de asigurare bine dezvoltat. Acest lucru creează stimulente pentru instituțiile medicale să îmbunătățească constant standardele de siguranță și să minimizeze riscurile. Totuși, costul ridicat al serviciilor medicale și accesul limitat la îngrijiri pentru cetățenii cu venituri mici reprezintă dezavantaje majore [2].

În Uniunea Europeană, punctele forte ale sistemului de management al riscurilor includ o distribuție mai uniformă a standardelor între țări și accentul pus pe siguranța colectivă, mai degrabă decât pe răspunderea juridică individuală. Armonizarea standardelor, implementarea sistemelor de schimb transfrontalier de informații medicale și standardele ridicate de protecție a datelor contribuie la o abordare mai cuprinzătoare a managementului riscurilor [5]. Cu toate acestea, fragmentarea sistemelor de sănătate în diferite țări și nivelurile diferite de digitalizare îngreunează implementarea unor soluții unitare pentru toate statele membre [9].

Astfel, studiul experienței UE și SUA permite Moldovei nu doar să preia practici avansate, ci și

să le adapteze la contextul național, ținând cont de particularitățile locale și barierele existente. Experiența internațională poate constitui baza pentru elaborarea unei strategii de management al riscurilor, orientată spre creșterea siguranței pacienților, reducerea erorilor medicale și îmbunătățirea calității îngrijirilor medicale.

Aplicabilitatea experienței UE și SUA în managementul riscurilor pentru Republica Moldova

Sistemul de sănătate al Republicii Moldova se confruntă cu o serie de probleme care afectează eficiența managementului riscurilor medicale. În ultimele decenii, țara a făcut eforturi semnificative pentru a-și reforma sistemul de sănătate, dar multe aspecte rămân subdezvoltate. Una dintre problemele-cheie este lipsa unui sistem unificat de management al riscurilor medicale, ceea ce îngreunează identificarea, analiza și prevenirea eficientă a erorilor medicale. În special, Moldova se confruntă cu resurse limitate, ceea ce afectează calitatea îngrijirilor medicale, în special în zonele rurale, unde accesul la instituțiile medicale este limitat [15].

O altă problemă semnificativă este nivelul scăzut de digitalizare a sistemului medical. Spre deosebire de țările UE și SUA, unde EEDM și sistemele de raportare a evenimentelor adverse sunt utilizate pe scară largă, aceste soluții sunt slab dezvoltate în Moldova. Implementarea unor astfel de sisteme necesită investiții semnificative în tehnologie, formarea personalului și dezvoltarea unui cadru normativ. În plus, lipsa unui sistem de raportare și monitorizare a erorilor îngreunează analiza riscurilor clinice și elaborarea măsurilor pentru minimizarea acestora.

În final, Moldova se confruntă cu o protecție juridică insuficientă a pacienților. Lipsa unor mecanisme fiabile de despăgubire pentru erori medicale și practica judiciară limitată îngreunează apărarea drepturilor pacienților. Acest lucru necesită dezvoltarea unui cadru juridic cuprinzător, care să includă elemente de management al riscurilor, similare celor utilizate în UE și SUA.

Experiența statelor membre ale UE și SUA în gestionarea riscurilor medicale poate fi folosită în Republica Moldova pentru a îmbunătăți sistemul de sănătate. În primul rând, Moldova poate beneficia de armonizarea standardelor naționale cu cele europene și de implementarea sistemelor de cooperare transfrontalieră. Având în vedere apropierea geografică de țările UE, Moldova ar putea stabili un schimb de informații medicale cu țările vecine prin intermediul unor sisteme similare cu eHealth, ceea ce ar îmbunătăți coordonarea tratamentului pacienților în străinătate [5].

Un alt element-cheie care poate fi adaptat este reprezentat de standardele de siguranță a pacienților, dezvoltate de The Joint Commission în SUA. Implementarea obiectivelor naționale de siguranță a pacienților (National Patient Safety Goals, NPSGs) în instituțiile medicale din Moldova ar reduce numărul de erori medicale și ar îmbunătăți calitatea îngrijirilor medicale.

Digitalizarea sănătății reprezintă, de asemenea, o direcție importantă. Implementarea EEDM așa cum este făcut în SUA, ar îmbunătăți coordonarea între instituțiile medicale și ar reduce numărul de erori cauzate de date incomplete sau învechite despre pacienți. Pentru aceasta, Moldova poate beneficia de experiența țărilor UE și SUA în dezvoltarea sistemelor informaționale și implementarea standardelor de securitate cibernetică, protejând astfel datele pacienților de scurgeri și atacuri cibernetice.

În ciuda avantajelor evidente ale implementării standardelor internaționale, Moldova se confruntă cu o serie de bariere care pot încetini acest proces. În primul rând, implementarea standardelor de siguranță necesită resurse financiare semnificative, care, în condițiile unui buget limitat, pot fi greu de accesat. În statele membre UE și SUA, sistemele de management al riscurilor sunt susținute de o infrastructură puternică, pentru implementarea EEDM este necesară o finanțare substanțială pentru achiziționarea echipamentului, formarea personalului și dezvoltarea cadrului normativ.

În al doilea rând, deficitul de personal în sistemul de sănătate al Republicii Moldova reprezintă un obstacol major pentru implementarea noilor standarde. Deficitul specialiștilor calificați, în special în zonele rurale, creează dificultăți în realizarea unor programe eficiente de management al riscurilor. Pentru a rezolva această problemă, Moldova trebuie să se concentreze pe dezvoltarea programelor de instruire a personalului medical și atragerea cadrelor calificate în sectorul medical.

În cele din urmă, un alt obstacol este lipsa unei coordonări eficiente între diferitele niveluri ale sistemului de sănătate și integrarea slabă a instituțiilor medicale. Pentru un management eficient al riscurilor, este esențial să se stabilească o colaborare între structurile guvernamentale, spitale și sectorul privat. Acest lucru va necesita elaborarea unei strategii naționale de management al riscurilor, care să includă standarde de siguranță, norme juridice și soluții digitale.

Recomandări pentru îmbunătățirea managementului riscurilor medicale în Republica Moldova

Pentru ca Republica Moldova să poată implementa eficient standardele internaționale de management al riscurilor medicale, este necesar să se adapteze elementele cheie ale sistemelor aplicate în UE și SUA la condițiile locale. În primul rând, este important să se concentreze pe dezvoltarea standardelor naționale de siguranță a pacienților, axate pe prevenirea erorilor medicale. Exemplele din SUA și UE arată că implementarea unor astfel de standarde, precum listele de verificare pentru intervențiile chirurgicale și sistemele de raportare a erorilor medicale, contribuie la reducerea semnificativă a numărului de rezultate nefavorabile [17].

Unul dintre primii pași pentru Moldova ar trebui să fie crearea unui sistem funcțional de identificare și analiză a riscurilor, care să permită identificarea și evaluarea potențialelor amenințări pentru pacienți la toate nivelurile de asistență medicală. În acest sens, pot fi adaptate abordările utilizate în SUA, unde un rol important îl joacă organizațiile independente, precum The Joint Commission, care stabilesc standarde de siguranță și monitorizează respectarea acestora.

Un pas important în dezvoltarea sistemului de sănătate al Republicii Moldova și în alinierea acestuia la standardele internaționale ale UE este instituirea, în 2024, a Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate (CNEAS). Această instituție publică, creată de Ministerul Sănătății, va realiza evaluarea și acreditarea instituțiilor medicale pentru a îmbunătăți calitatea serviciilor oferite. Proiectul vizează rezolvarea problemelor apărute după reforma din 2017, când Consiliul a devenit parte a Agenției Naționale de Sănătate Publică (ANSP). Formarea CNEAS va întări procesele de evaluare și acreditare, permițând o analiză mai eficientă a capacităților funcționale, organizaționale și administrative ale instituțiilor medicale [11]. Acest lucru va contribui la îmbunătățirea calității serviciilor medicale și la asigurarea siguranței pacienților [3].

Mai mult, un aspect important este elaborarea unui cadru normativ care să reglementeze răspunderea medicală și protecția drepturilor pacienților. În UE funcționează un sistem de protecție juridică bazat pe directive și regulamente, care asigură securitatea datelor personale ale pacienților. Moldova ar trebui să dezvolte un sistem de reglementare similar, care să protejeze datele pacienților și să asigure responsabilitatea juridică a instituțiilor medicale pentru încălcări.

Autoritățile de stat joacă un rol esențial în formularea politicii de management al riscurilor

medicale și în crearea condițiilor necesare pentru implementarea standardelor internaționale. Una dintre primele sarcini ale statului ar trebui să fie crearea unei strategii naționale de management al riscurilor medicale, care să includă elemente de digitalizare, răspundere juridică și standarde de siguranță a pacienților. Această strategie ar trebui să prevadă dezvoltarea unui sistem de monitorizare și raportare a erorilor medicale, care să permită colectarea și analizarea datelor pentru îmbunătățirea practicilor de management al riscurilor.

În plus, statul trebuie să joace un rol activ în asigurarea finanțării și sprijinului pentru programele de formare a personalului medical. Este important să se creeze mecanisme pentru perfecționarea medicilor, asistentelor și a altor lucrători medicali în domeniul managementului riscurilor, pentru a minimiza factorul uman și a preveni erorile cauzate de pregătirea insuficientă. Astfel de programe pot fi organizate pe baza colaborării cu parteneri și instituții internaționale, inclusiv Agenția Europeană pentru Securitate și Sănătate în Muncă (European Agency for Safety and Health at Work, EU-OSHA) și The Joint Commission.

Instituțiile medicale ar trebui, de asemenea, să joace un rol activ în managementul riscurilor, implementând sisteme interne de control al calității și proceduri de siguranță. De exemplu, implementarea sistemelor de audit intern și a verificărilor regulate privind respectarea standardelor de siguranță va permite instituțiilor să identifice și să elimine la timp deficiențele din organizarea asistenței medicale. Este, de asemenea, important să se implementeze sisteme de feedback de la pacienți, care să ajute la obținerea de informații despre calitatea serviciilor oferite și la identificarea riscurilor potențiale.

Digitalizarea este un instrument important pentru îmbunătățirea managementului riscurilor medicale în Moldova. După cum arată experiența internațională, implementarea EEDM și a sistemelor de schimb de date poate reduce semnificativ numărul de erori cauzate de informații incomplete sau învechite despre pacienți. În SUA, astfel de sisteme și-au dovedit deja eficiența, îmbunătățind coordonarea între instituțiile medicale și oferind acces medicilor la informații actualizate despre pacienți în timp real [14].

Pentru Moldova, implementarea EEDM ar putea fi un pas semnificativ înainte. Este important să se creeze un sistem național care să acopere toate nivelurile de asistență medicală, de la îngrijirea primară până la clinici specializate. Acest lucru va permite asigurarea continuității îngrijirilor medicale și va preveni dublarea procedurilor, care este adesea cauza erorilor medicale. În plus, este esențial să

se acorde atenție asigurării securității cibernetice, deoarece protecția datelor pacienților este un aspect important al digitalizării sănătății.

Un exemplu util pentru Moldova ar putea fi experiența țărilor UE în dezvoltarea sistemelor transfrontaliere de schimb de date medicale. Implementarea unor sisteme similare la nivel național va îmbunătăți coordonarea între instituțiile medicale și va crea mecanisme mai eficiente de management al riscurilor. Un exemplu în acest sens este sistemul eHealth din Uniunea Europeană, care asigură schimbul sigur de date între statele membre și minimizează riscurile asociate cu lipsa de informații despre pacient [6].

Concluzii.

Cercetarea arată că sistemele de management al riscurilor medicale din UE și SUA sunt eficiente datorită mecanismelor juridice, organizaționale și tehnologice dezvoltate. Ambele pun accent pe siguranța pacienților și reducerea erorilor medicale. În SUA, răspunderea juridică și sistemul de asigurare stimulează programele de reducere a riscurilor și îmbunătățirea calității. În UE, cooperarea transfrontalieră și armonizarea standardelor contribuie la siguranța pacienților și schimbul de bune practici.

Republica Moldova poate adapta experiența UE și SUA pentru a-și îmbunătăți sistemul de sănătate, concentrându-se pe digitalizare, raportarea erorilor și protecția juridică a pacienților. Implementarea standardelor internaționale necesită o strategie națională și colaborare cu OMS și The Joint Commission.

Un management eficient al riscurilor include măsuri juridice, organizaționale și tehnologice. Moldova poate beneficia de adaptarea standardelor internaționale pentru a îmbunătăți îngrijirile medicale, reducerea evenimentelor nefavorabile și creșterea încrederii în instituții. Implementarea va necesita timp și resurse, dar va aduce siguranța pacienților și dezvoltarea durabilă a sănătății. Pașii esențiali includ dezvoltarea legislației, protecția pacienților, digitalizarea și cooperarea internațională.

Etapa finală a reformei trebuie să includă adaptarea standardelor internaționale, crearea controlului intern, formarea personalului și implicarea pacienților, construind o cultură a siguranței integrate în practica medicală zilnică.

Bibliografie.

1. Agenția Națională pentru Sănătate Publică (ANSP). <https://ansp.md/acreditarea-laboratoarelor/>
2. Anderson, Gerard F. et al. *Health Care Spending and Use of Information Technology in OECD Countries*. Health Affairs, vol. 25, no. 3, 2006, pp. 819-831,
3. Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate (CNEAS). <https://servicii.gov.md/ro/organization/CNEAS>
4. European Centre for Disease Prevention and Control. *Annual Epidemiological Report on Communicable Diseases in Europe 2020*. ECDC, 2021.
5. European Commission. *Digital Health and Care: EU Policy and Cooperation*. European Commission, 2022.
6. European Commission. *eHealth Action Plan 2012-2020: Innovative Healthcare for the 21st Century*. European Commission, 2012.
7. European Commission. *Regulation (EU) 2017/745 on Medical Devices*. EUR-Lex, 2017.
8. European Medicines Agency. *Annual Report 2020*. EMA, 2020.
9. European Parliament and Council of the European Union. *Regulation (EU) 2016/679 on the Protection of Natural Persons with Regard to the Processing of Personal Data (General Data Protection Regulation)*. EUR-Lex, 2016.
10. Garrett, P., Seidman J. EMR vs EHR – *What is the Difference?* HealthITBuzz, 4 Jan. 2011.
11. HG186/2024 din 13.03.2024 cu privire la organizarea și funcționarea Consiliului Național de Evaluare și Acreditare în Sănătate. Publicat: 21.03.2024 în Monitorul Oficial Nr. 104-107 art. 253.
12. Anupam J. B., Seabury S., Lakdawalla D., Chandra A., *Malpractice Risk According to Physician Specialty*. New England Journal of Medicine, vol. 365, no. 7, 2011, pp. 629–636.
13. National Health Service. *National Reporting and Learning System (NRLS)*. NHS England, 2020.
14. U.S. Department of Health and Human Services. *Electronic Health Records: Understanding the Basics*. HealthIT.gov <https://www.healthit.gov/sites/default/files/pdf/ehr-basics-for-providers.pdf>.
15. World Bank Group. *Moldova Health Sector Governance and Services Delivery Assessment*. World Bank, 2013.
16. World Health Organization. *Health System Review: Republic of Moldova*. WHO Regional Office for Europe, 2012.
17. World Health Organization. *Implementation Manual WHO Surgical Safety Checklist*. WHO, 2008.
18. World Health Organization. *Patient Safety: Making Health Care Safer*. World Health Organization, 2017.